

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI] SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 26. jūlijā¹

Lieta C-226/16

Eni SpA,
Eni Gas & Power France SA,
Union professionnelle des industries privées du gaz (Uprigaz)
pret
Premier ministre,
Ministre de l'Environnement, de l'Énergie et de la Mer,
piedaloties
Storengy,
Total Infrastructures Gaz France (TIGF)

(*Conseil d'État* (Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 994/2010 – Dabasgāzes piegādes drošība – 2. panta otrās daļas 1) punkts – “Aizsargāto patērētāju” jēdziens – 8. panta 2. punkts – Papildu pienākumi, kas noteikti piegādes drošības apsvērumu dēļ – 8. panta 5. punkts – Prasība uzglabāt dabasgāzes krājumus dalībvalsts teritorijā

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Regulas (ES) Nr. 994/2010 par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem² interpretāciju.

2. Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar divām *Conseil d'État* [Valsts padomē] (Francija), iesniedzējtiesā, uzsāktām lietām, kuru ietvaros apstrīdēts Dekrēta Nr. 2014-328³, ar ko tika grozīts Francijas tiesiskais regulējums attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pazemes krātuvēm, tiesiskums. Prasītāji, kas abi ir dabasgāzes piegādātāji, proti, *Eni SpA* un *Eni Gas & Power France*, no vienas puses, un *UPRIGAZ*, no otras puses, *Conseil d'État* it īpaši apgalvo, ka ir pārkāptas vairākas Regulas Nr. 994/2010 normas.

3. Tiesa pirmo reizi ir aicināta interpretēt šo regulu, kas attiecas uz dabasgāzes piegādes drošību – ļoti jutīgu nozari. Tiesas sniegtās atbildes būs noderīgas, lai izprastu to pienākumu apjomu, kurus ar šo regulu izveidotās sistēmas ietvaros dalībvalstis var noteikt dabasgāzes piegādātājiem, lai nodrošinātu piegādes drošību.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Regula (ES) Nr. 994/2010 par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Padomes Direktīvas 2004/67/EK atcelšanu (OV 2010, L 295, 1. lpp.).

³ 2014. gada 12. marta Dekrēts Nr. 2014-328, ar ko groza 2006. gada 21. augusta Dekrētu Nr. 2006/1034 par piekļuvi dabasgāzes pazemes krātuvēm.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. Atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrajai daļai:

“Izmanto [šādu definīciju]:

- 1) “aizsargātie patērētāji” ir visi mājsaimniecības patērētāji, kas ir pieslēgti gāzes sadales tīklam, turklāt, ja attiecīgā dalībvalsts tā izlemj, tie var būt arī:
 - a) mazie un vidējie uzņēmumi ar noteikumu, ka tie ir pieslēgti gāzes sadales tīklam, un būtisku sociālu pakalpojumu sniedzēji ar noteikumu, ka tie ir pieslēgti gāzes sadales vai transportēšanas tīklam, un ar noteikumu, ka visi šie papildu patērētāji neveido vairāk par 20 % no galīgā gāzes patēriņa; un/vai
 - b) komunālās apkures iekārtas, ja tās piegādā siltumu mājsaimniecību patērētājiem un patērētājiem, kas minēti a) apakšpunktā, ar noteikumu, ka šīs iekārtas nevar pārslēgt uz citu degvielu un ka tās ir pieslēgtas gāzes sadales vai transportēšanas tīklam.”

5. Atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 3. panta 6. punktam:

“Pasākumi piegādes drošības garantēšanai, kas iekļauti preventīvos un ārkārtas rīcības plānos, ir skaidri definēti, pārredzami, proporcionāli, nediskriminējoši un pārbaudāmi, nepamatoti nekropļo konkurenci un efektīvu dabasgāzes iekšējā tirgus darbību un neapdraud gāzes piegādes drošību citās dalībvalstīs vai Savienībā kopumā.”

6. Regulas Nr. 994/2010 8. pantā “Piegādes standarts” ir noteikts:

“1. Kompetentā iestāde pieprasa, lai dabasgāzes uzņēmumi, ko tā nosaka, veiktu pasākumus nolūkā nodrošināt gāzes piegādi dalībvalsts aizsargātajiem patērētājiem šādos gadījumos:

- a) galējas temperatūras septiņu dienu aukstākajā periodā, ko statistiski novēro reizi 20 gados;
- b) kad ārkārtīgi liels gāzes pieprasījums ilgst vismaz 30 dienas, ko statistiski novēro reizi 20 gados; un
- c) uz vismaz 30 dienām, ja vienotas lielākās gāzes piegādes infrastruktūras traucējumi rodas vidējos ziemas apstākļos.

Kompetentā iestāde nosaka pirmajā daļā minētos dabasgāzes uzņēmumus vēlākais līdz 2012. gada 3. jūnijam.

2. Jebkurš palielināts piegādes standarts, kas pārsniedz 30 dienas 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētajos laikposmos, vai arī jebkuras papildu saistības, kas uzliktas gāzes piegādes drošības apsvērumu dēļ, pamatojas uz 9. pantā minēto riska novērtējumu, tiek atspoguļots preventīvā rīcības plānā un:

- a) atbilst 3. panta 6. punkta noteikumiem;
- b) nevajadzīgi neizkropļo konkurenci vai nekavē gāzes iekšējā tirgus darbību;
- c) negatīvi neietekmē jebkuras citas dalībvalsts spēju saskaņā ar šo pantu apgādāt tās aizsargātos patērētājus valsts, Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā; un

- d) atbilst 11. panta 5. punktā noteiktajiem kritērijiem Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā.

Savstarpēji solidarizējoties, kompetentā iestāde preventīvā rīcības plānā un ārkārtas rīcības plānā nosaka to, kā dabasgāzes uzņēmumiem noteiktu palielinātu piegādes standartu vai papildu saistības var īslaicīgi samazināt Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā.

3. Pēc laikposmiem, ko kompetentā iestāde noteikusi saskaņā ar 1. un 2. punktu, vai arī vēl smagākos apstākļos, nekā noteikti 1. punktā, kompetentā iestāde un dabasgāzes uzņēmumi cenšas pēc iespējas saglabāt gāzes piegādi, jo īpaši aizsargātajiem patērētājiem.

4. Pienākumi, kas uzlikti dabasgāzes uzņēmumiem, lai izpildītu piegādes standartus, kuri noteikti šajā pantā, ir nediskriminējoši un nerada nesamērīgu slogu šiem uzņēmumiem.

5. Attiecīgā gadījumā dabasgāzes uzņēmumiem ļauj izpildīt šos pienākumus reģionālā vai Savienības mērogā. Kompetentā iestāde nepieprasa, lai standarti, kas paredzēti šajā pantā, tiktu ievēroti, pamatojoties uz infrastruktūru, kas atrodas tikai tās teritorijā.

6. Kompetentā iestāde nodrošina, ka nosacījumi par piegādi aizsargātajiem patērētājiem tiek izveidoti, neskarot pareizu iekšējā gāzes tirgus darbību, un par tādu cenu, kas atbilst piegāžu tirgus vērtībai.”

B. Francijas tiesības

7. Francijā dabasgāzes krājumus regulē *code de l'énergie* [Enerģētikas kodeksa] L. 421-1 līdz L. 421-16. panta noteikumi. Šie noteikumi organizē piekļuvi gāzes krājumiem atbilstoši sabiedrisko pakalpojumu pienākumiem, saskaņā ar kuriem piegādātājiem ir jānodrošina piegādes nepārtrauktība pat galējās situācijās.

8. Konkrēti, Enerģētikas kodeksa L. 421-3. pantā ir noteikts:

“Dabasgāzes krājumi prioritāri palīdz nodrošināt:

- 1° tīklu, kas savienoti ar dabasgāzes pazemes krātuvēm, pienācīgu darbību un līdzsvarošanu;
- 2° patērētāju, kuri ir māsaimniecības, vajadzību tiešu vai netiešu apmierināšanu un tādu citu patērētāju vajadzību tiešu vai netiešu apmierināšanu, kuri ar līgumu nav piekrituši pārtraucamai piegādei vai kuri veic vispārējo interešu uzdevumus;
- 3° pārējo L. 121-32. pantā noteikto sabiedrisko pakalpojumu saistību ievērošanu.”

9. Enerģētikas kodeksa L. 421-4. pantā ir noteikts:

“Visiem piegādātājiem ik gadu 31. oktobrī, tieši vai netieši ar starpnieka palīdzību un ņemot vērā pārējos pielāgošanas instrumentus, ir jāuzglabā Francijā pietiekami dabasgāzes krājumi, lai laikposmā no 1. novembra līdz 31. martam izpildītu savas līgumiskās saistības par tiešu vai netiešu piegādi L. 421-3. panta trešajā daļā minētajiem patērētājiem [..].”

10. Atbilstoši Enerģētikas kodeksa L. 421-7. pantam ar Valsts padomes dekrētu tostarp nosaka L. 421-4. panta piemērošanas kārtību un noteikumus.

11. Dekrētā Nr. 2006/1034, kurš tika pieņemts, piemērojot šo normu, un kuru vēlāk grozīja ar Dekrētu Nr. 2014-328, kas apstrīdēts iesniedzējtiesā, ir precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem organizē piekļuvi dabasgāzes krājumiem. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šajā grozītajā dekrētā, pirmkārt, katram dabasgāzes piegādātājam ir paredzētas piekļuves tiesības uzglabāšanas jaudām jeb “uzglabāšanas tiesības”⁴, kas noteiktas atbilstoši tā patērētāju kopumam, lai tam ļautu apgādāt šos patērētājus ziemas periodā, un, otrkārt, ir noteikti šo piegādātāju pienākumi.

12. Ar Dekrēta Nr. 2014-328 9. pantu tika grozīts Dekrēts Nr. 2006/1034, nosakot, ka, pirmkārt, piegādātājiem noteiktos uzglabāšanas pienākumus aprēķina, ņemot vērā “uzglabāšanas tiesības”, kas atbilst ne vien to viņu patērētāju ikgadējam patēriņam, kuri ir mājāsaimniecības un kuri veic vispārējo interešu uzdevumus, kā tas bija noteikts dekrēta iepriekšējā versijā, bet arī to patērētāju patēriņam, kuri pieslēgti sadales tīklam, bet nav ar līgumu piekrituši piegādei, kas var tikt pārtraukta. Turpretim, otrkārt, saskaņā ar Dekrētu Nr. 2014-328 tika samazināts uzglabāšanas pienākumu līmenis no 85 % no uzglabāšanas tiesībām līdz 80 % no uzglabāšanas tiesībām.

II. Pamatlietas fakti, tiesvedība valsts tiesā un prejudiciālie jautājumi

13. Ar diviem pieteikumiem, pirmkārt, sabiedrības *Eni SpA* un *Eni Gas & Power France SA* (turpmāk tekstā kopā – “*ENI*”) un, otrkārt, *UPRIGAZ* ierosināja procesu *Conseil d’État*, lūdzot pilnvaru pārsniegšanas dēļ atcelt Dekrētu Nr. 2014-328.

14. Savos pieteikumos *ENI* un *UPRIGAZ* tostarp norāda, ka šajā dekrētā nav ievērotas Regulas Nr. 994/2010 normas. Pirmkārt, ar šo dekrētu ir nelikumīgi paplašināta minētās regulas 2. panta otrās daļas 1) punktā ietvertā “aizsargāto patērētāju” definīcija. Otrkārt, ar to dabasgāzes piegādātājiem ir noteikts pienākums izvietot uzglabāšanas jaudas Francijā, pārkāpjot Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punktu.

15. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka ar Dekrētu Nr. 2014-328 “aizsargāto patērētāju” definīcijā ir iekļauti patērētāji, kuri nav mājāsaimniecības, kuri ir pieslēgti sadales tīklam un kuri ar līgumu nav piekrituši piegādei, kas var tikt pārtraukta, un kuri ne obligāti ir “mazie un vidējie uzņēmumi” atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktam. Tātad dekrētā formulētā “aizsargāto patērētāju” definīcija var pārsniegt regulā ietverto definīciju. Tomēr Francijas iestādes uzsver, ka šie papildu patērētāji atbilst neliela izmēra struktūrām, kas, pat ja ietilpst lielajos uzņēmumos, daudzu raksturiezīmju ziņā līdzinās mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Turklāt, šo iestāžu ieskatā, šāda paplašināta definīcija esot saistīta ar papildu pienākumiem, kuri noteikti gāzes piegādes drošības apsvērumu dēļ un kurus atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punktam dalībvalstis var noteikt dabasgāzes uzņēmumiem.

16. Šajos apstākļos Dekrēta Nr. 2014-328 tiesiskums esot atkarīgs no tā, vai Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem papildu pienākumus, kuri izriet no tā, ka “aizsargāto patērētāju” vidū iekļauti arī patērētāji, kas nav minēti Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktā.

17. Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka, lai nodrošinātu gāzes piegādes klientiem nepārtrauktību, Energētikas kodeksa L. 421-4. pantā piegādātājiem ir uzdots uzglabāt Francijā pietiekamus dabasgāzes krājumus, ņemot vērā pārējos pielāgošanas instrumentus, kas ir viņu rīcībā, un ka Dekrētā Nr. 2014-328 ir noteikts, ka 80 % no uzglabāšanas tiesībām tiek īstenotas valsts teritorijā, tomēr

⁴ Atbilstoši Energētikas kodeksa [L.] 421-6. pantam piegādātāja piekļuves tiesības uzglabāšanas jaudām atbilst to uzglabāšanas tiesību summai, kas ir patērētājiem, kurus šis piegādātājs apgādā, ņemot vērā katra patērētāja patēriņa profilu un ģeogrāfisko zonu.

paredzot, ka enerģētikas ministrs ņem vērā pārējos gāzes piegādātāja rīcībā esošos pielāgošanas instrumentus, vērtējot, vai tā uzglabāšanas jaudas ir pietiekamas, lai nodrošinātu tam noteiktā uzglabāšanas pienākuma izpildi. Dekrēta Nr. 2014-328 tiesiskums ir atkarīgs no tā, vai Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punkts liedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem šādus pienākumus.

18. Šādos apstākļos *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

- “1) Vai [Regulas Nr. 994/2010] 8. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem papildu pienākumus, kas izriet no tā, ka starp “aizsargātajiem patērētājiem”, kuru patēriņš palīdz noteikt uzglabāšanas pienākumu apjomu pastāvīgas apgādes nodrošināšanai, ir iekļauti patērētāji, kas nav minēti šīs pašas regulas [2. panta otrās daļas 1) punktā]?”
- 2) Vai [Regulas Nr. 994/2010] 8. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem pienākumus – attiecībā uz uzkrātās gāzes apjomiem un ar tiem saistītajiem atdeves parādiem, kā arī attiecībā uz uzglabāšanas jaudām, kas iegūtas atbilstoši uzglabāšanas tiesībām, – kuri atbilst pienākumam turēt īpašumā krājumus šīs dalībvalsts teritorijā, vienlaikus paredzot, ka, izvērtējot piegādātāja īpašumā esošās uzglabāšanas jaudas, ministrs ņem vērā pārējos piegādātāja rīcībā esošos pielāgošanas instrumentus?”

III. Tiesvedība Tiesā

19. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika saņemts 2016. gada 20. aprīlī; *Eni*, *UPRIGAZ*, *Storengy* un *TIGF*, Francijas un Polijas valdības, kā arī Komisija iesniedza savus apsvērumus un piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2017. gada 16. martā.

IV. Analīze

20. Pirms tiek sniegta atbilde uz abiem iesniedzējtiesas uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, man šķiet nepieciešams vispirms analizēt Regulas Nr. 994/2010 mērķus, kā arī kontekstu, kurā tā iekļaujas.

A. Par Savienības tiesību normām attiecībā uz dabasgāzes piegādes drošību un it īpaši par Regulu Nr. 994/2010

21. No LESD 194. panta 1. punkta b) apakšpunkta izriet, ka energoapgādes drošība Savienībā ir viens no galvenajiem Savienības politikas mērķiem enerģētikas jomā⁵.

22. Pirmais kopējais tiesiskais regulējums, lai nodrošinātu gāzes piegādes drošību un sekmētu iekšējā gāzes tirgus pienācīgu darbību piegādes traucējumu gadījumā, tika izveidots 2004. gadā ar Direktīvu 2004/67/EK⁶.

⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 47. un 48. punkts), kā arī manus secinājumus tajā pašā lietā *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:248, 56. punkts).

⁶ Padomes 2004. gada 26. aprīļa Direktīva 2004/67/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu dabasgāzes piegādes drošību (OV L 127, 92. lpp.).

23. Krievijas un Ukrainas gāzes krīze, kas sākās 2009. gadā un radīja iepriekš nepieredzētu dabasgāzes piegādes pārtraukumu Savienībā, tomēr parādīja ar Direktīvu Nr. 2004/67 noteiktās sistēmas vājās vietas. Šī krīze skaidri atklāja nepieciešamību pieņemt Savienības līmenī saskaņotus pasākumus, lai nodrošinātu vienotu minimālās gatavības līmeni visās dalībvalstīs krīzes gadījumā saistībā ar nopietniem dabasgāzes piegādes traucējumiem⁷.

24. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta, īstenojot Direktīvu 2004/67, Savienības likumdevējs tādējādi pieņēma Regulu Nr. 994/2010.

25. Regulā Nr. 994/2010 ir paredzēta visaptveroša vienota pieeja piegādes drošības jomā, izmantojot politikas virzienus, it īpaši ar solidaritāti saistītus politikas virzienus, kas saderīgi ar iekšējā tirgus darbību⁸. Šai nolūkā tajā ir ietverti noteikumi gāzes piegādes drošības aizsardzībai, garantējot pareizu un nepārtrauktu iekšējā dabasgāzes tirgus darbību, atļaujot ārkārtas pasākumus, kurus īsteno, kad tirgus vairs nevar nodrošināt pieprasīto gāzes daudzumu, un paredzot pienākumu skaidru definīciju un noteikšanu dabasgāzes uzņēmumiem, dalībvalstīm un Savienībai saistībā gan ar preventīvu rīcību, gan ar pretpasākumiem konkrētiem piegādes traucējumiem⁹.

26. Konkrētāk, lai saglabātu iekšējā gāzes tirgus pienācīgu darbību it īpaši piegādes traucējumu un krīzes gadījumos, Regulā Nr. 994/2010 ir paredzēta trīs līmeņu pieeja: vispirms attiecīgie dabasgāzes uzņēmumi, kuri strādā, pamatojoties uz tirgus mehānismiem, ir atbildīgi par to, lai tiktu nodrošinātas pastāvīgas piegādes; tirgus mehānismu nepilnības gadījumā šo atbildību uzņemas dalībvalstis vai nu valsts, vai reģionālā līmenī; visbeidzot šo atbildību uzņemas pati Savienība¹⁰.

27. Ar Regulu Nr. 994/2010 ir izveidoti mehānismi, kā, savstarpēji solidarizējoties, tiek koordinēta plānošana un reakcija ārkārtas situācijās dalībvalstu, reģionālā un Savienības līmenī¹¹. Šiem mērķiem tajā ir paredzēts it īpaši tas, ka dalībvalstis izveido divus plānus: preventīvu rīcības plānu, kurā norādīti pasākumi, lai novērstu vai mazinātu identificētos riskus, kas ietekmē gāzes piegādes drošību dalībvalstī, un ārkārtas rīcības plānu, kurā norādīti pasākumi gāzes piegādes traucējumu radītās ietekmes novēršanai vai mazināšanai¹².

28. Lai nodrošinātu gāzes piegādi krīzes situācijās, Regulā Nr. 994/2010 ir noteikti, pirmkārt, gāzes infrastruktūras standarti, lai uzlabotu gāzes piegādes drošību¹³, un, otrkārt, saskaņoti piegādes drošības standarti. Šie standarti paredz pienākumu nodrošināt piegādi "aizsargātajiem patērētājiem" dažās piegāžu traucējumu situācijās vai situācijās, kad ir ārkārtīgi liels gāzes pieprasījums. To mērķis ir nodrošināt risinājumu vismaz tādai situācijai, kāda bija 2009. gada gāzes krīzes laikā¹⁴.

7 Šajā nozīmē skat. Komisijas dokumentu, kas pievienots priekšlikumam regulai (SEC(2009) 979, galīgā redakcija, 3. un 17. lpp.), kā arī Komisijas 2014. gada 16. oktobra dokumentu "Report on the implementation of Regulation (EU) 994/2010 and its contribution to solidarity and preparedness for gas disruptions in the EU" (SWD(2014) 325 *final*). Arī Regulas Nr. 994/2010 preambulas 26. un 27. apsvērumā ir tieša atsauce uz 2009. gada janvāra gāzes krīzi.

8 Skat. Regulas Nr. 994/2010 preambulas 22. apsvērumu.

9 Skat. Regulas Nr. 994/2010 1. pantu, kā arī preambulas 3., 5., 23. un 24. apsvērumu.

10 Skat. Regulas Nr. 994/2010 3. pantu un preambulas 24. apsvērumu. Skat. arī Komisijas 2014. gada 16. oktobra dokumenta "Report on the implementation of Regulation (EU) 994/2010 and its contribution to solidarity and preparedness for gas disruptions in the EU" (SWD(2014) 325 *final*), 2. lpp.

11 Skat. Regulas Nr. 994/2010 1. pantu.

12 Skat. Regulas Nr. 994/2010 4. pantu, it īpaši tā 1. punktu.

13 Skat. Regulas Nr. 994/2010 6. pantu un preambulas 13. un 15. apsvērumu.

14 Skat. Regulas Nr. 994/2010 preambulas 26. apsvērumu.

29. Konkrētāk, Regulas Nr. 994/2010 8. panta 1. punktā noteikto saskaņoto piegādes drošības standartu mērķis ir nodrošināt to, lai piegāde tiktu saglabāta *īpaši* mājāsaimniecībām, kā arī *ierobežotam* skaitam citu patērētāju, kas ir īpaši neaizsargāti un kam vajadzīga īpaša aizsardzība¹⁵, proti, “aizsargātajiem patērētājiem”, kā tie definēti šīs regulas 2. panta otrās daļas 1) punktā. Ir skaidrs, ka arī plaša šo “aizsargāto patērētāju” definīcija tomēr nedrīkst būt pretrunā solidaritātes mehānismiem Eiropā¹⁶.

30. Lai arī Regulas Nr. 994/2010 mērķis ir sasniegt zināmu piegādes drošības standartu saskaņošanas līmeni, Savienības likumdevējs tomēr ir atzinis to dalībvalstu bažas, kas bija paredzējušas plašākus piegādes drošības standartus. Šajā nolūkā minētais likumdevējs attiecīgās regulas 8. panta 2. punktā ir noteicis, ka dalībvalstis var paredzēt paaugstinātus piegādes standartus vai papildu pienākumus, kas pārsniedz tā paša panta 1. punktā paredzētos saskaņotos piegādes drošības standartus. Tomēr, lai neapdraudētu piegādes drošības garantiju sistēmu, kuras pamatā ir dalībvalstu savstarpējā solidaritāte un kura ieviesta ar šo regulu, minētās regulas 8. panta 2. punktā ir strikti regulēta dalībvalstu iespēja pieņemt šādus pasākumus.

31. Šajā ziņā ir jānorāda, ka dalībvalstu solidaritātes prasība ir būtiska ar Regulu Nr. 994/2010 ieviestajā sistēmā un, vispārīgāk raugoties, Savienības politikā enerģētikas jomā. Šajā kontekstā šim aspektam ir jāvelta daži īpaši, īsi apsvērumi.

B. Īsi apsvērumi par dalībvalstu solidaritātes principu Savienības politikā enerģētikas jomā

32. LESD 194. panta, ar ko pirmo reizi Savienības tiesībās tika ieviesta primāro tiesību norma attiecībā uz Savienības enerģētikas politiku, 1. punktā ir noteikts, ka šī politika jāīsteno, “dalībvalstīm solidarizējoties”.

33. Šī atsauce uz dalībvalstu solidaritāti, kas tika pievienota Lisabonas līguma teksta formulējumam¹⁷, iekļaujas kontekstā, kurā dalībvalstu solidaritātes principam ir piešķirts raksturs, ko var definēt kā “konstitucionālu principu”. Būtībā ideja par dalībvalstu solidaritāti ne vien ir pausta dažādās Līgumu vietās¹⁸, bet atbilstoši LESD 3. panta 3. punkta trešajai daļai ir viens no Savienības mērķiem.

34. Turklāt, kā izriet gan no LESD 194. panta 1. punkta b) apakšpunkta, gan no tā 122. panta 1. punkta, dalībvalstu solidaritātes princips ir it īpaši atbilstīgs attiecībā uz piegādi enerģētikas jomā.

35. Šādā kontekstā atbilstoši primāro tiesību līmenī nostiprinātajai pieejai ar Regulu Nr. 994/2010 ieviestā sistēma ir balstīta uz dalībvalstu solidaritātes prasību, kas caurvij visu regulu. Dalībvalstu solidaritāte būtībā ir skaidri pausta vairākos šīs regulas preambulas apsvērumos¹⁹, kā arī vairākās tās normās²⁰.

36. Konkrētāk, kā tas skaidri izriet no preambulas 36. apsvēruma, viens no šīs regulas mērķiem ir stiprināt dalībvalstu solidaritāti Savienības mēroga ārkārtas situācijā un it īpaši atbalstīt dalībvalstis, kuru ģeogrāfiskie un ģeoloģiskie apstākļi ir mazāk labvēlīgi.

15 Skat. Regulas Nr. 994/2010 preambulas 10. un 29. apsvērumu (mans izcēlums).

16 Skat. Regulas Nr. 994/2010 preambulas 10. apsvērumu.

17 Līguma par Konstitūciju Eiropai, kas parakstīts Romā 2004. gada 29. oktobrī (OV 2004, C 310, 1. lpp.) un kas iedvesmoja LESD 194. panta redakciju, III-256. pantā nebija nekādas atsauces uz dalībvalstu solidaritāti.

18 Tādējādi LES preambulā dalībvalstis apliecina, ka, dibinot Savienību, tās tiecas “nostiprināt savu tautu solidaritāti”. Pēc tam dalībvalstu solidaritāte ir skaidri minēta LESD 67. panta 2. punktā saistībā ar patvēruma, imigrācijas un ārējo robežu kontroles jomu; LESD trešās daļas VIII sadaļā, it īpaši nodaļā, kas veltīta ekonomikas politikai, tās 122. panta 1. pants arī ir skaidra atsauce uz dalībvalstu solidaritāti. Šajā nozīmē skat. arī ģenerālvokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumu lietā *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:675) 142. un nākamos punktus.

19 Skat. Regulas Nr. 994/2010 preambulas 10., 22., 25., 36. un 38. apsvērumu.

20 Konkrēti 1. pantā un 8. panta 2. punkta otrajā daļā, kā arī 14. panta otrās daļas b) punktā un IV pielikumā.

37. Šādos apstākļos, interpretējot Regulas Nr. 994/2010 normas, ir jāņem vērā izšķirīgā nozīme, kāda šajā regulā ir dalībvalstu solidaritātes principam.

38. Šajā ziņā arī jānorāda, ka Komisijas priekšlikumā par jaunu regulu, ar ko tiks atcelta Regula Nr. 994/2010²¹, solidaritātes principam ir vēl izšķirīgāka nozīme un tas ir skaidri integrēts regulas tekstā ar īpaši solidaritātei veltītu pantu²².

C. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

1. Ievada apsvērumi

39. Pirmais iesniedzējtiesas Tiesai uzdotsais prejudiciālais jautājums attiecas uz savstarpējo mijiedarbību starp “aizsargāto patērētāju” definīciju saskaņā ar Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punktu un papildu pienākumiem, ko šīs regulas 8. panta 2. punkts ļauj dalībvalstīm noteikt dabasgāzes piegādātājiem.

40. Konkrētāk, Francijas *Conseil d'État* vēlas noskaidrot, vai, nosakot šādus papildu pienākumus, dalībvalsts var vai nevar “pārsniegt” Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punktā formulēto “aizsargāto patērētāju” definīciju, ietverot papildu pienākuma tvērumā patērētājus, kuri neietilpst minētajā definīcijā.

41. Šā jautājuma pamatā ir apstāklis, ka “aizsargāto patērētāju” definīcijā, kas noteikta Francijas tiesību aktos kopš Dekrēta Nr. 2014-328 pieņemšanas, “aizsargāto patērētāju” vidū ir iekļauti arī “patērētāji, kuri nav māsaimniecības, kuri ir pieslēgti sadales tīklam un kuri ar līgumu nav piekrituši piegādei, kas var tikt pārtraukta”. Pēc iesniedzējtiesas domām, šajā kategorijā ietilpst patērētāji, kuri nav māsaimniecības un uz kuriem ne obligāti attiecas mazo un vidējo uzņēmumu (turpmāk tekstā – “MVU”) jēdziens, kā tas paredzēts Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktā.

42. Lietas dalībniekiem, kas iesnieguši apsvērumus Tiesā, ir pretēji viedokļi par to, kāda atbilde sniedzama uz pirmo prejudiciālo jautājumu.

43. Francijas un Polijas valdības, kā arī dabasgāzes uzglabāšanas uzņēmumi *Storengy* un *TIGF* būtībā apgalvo, ka Regulā Nr. 994/2010 nekas neliedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem papildu pienākumu, kura tvērumā ietilpst patērētāji, kas nav uzskaitīti starp šīs regulas 2. panta otrās daļas 1) punktā minētajiem aizsargātajiem patērētājiem. Francijas valdība pat apgalvo, visupirms, ka nerodas jautājums par valsts tiesību aktu saderību ar Regulu Nr. 994/2010, jo valsts tiesībās pieņemta “aizsargāto patērētāju” definīcija nav plašāka par šīs regulas 2. pantā minēto definīciju.

44. Dabasgāzes piegādātāji *ENI* un *UPRIGAZ* turpreti apgalvo, ka Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkts liedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem papildu pienākumus, kuri izriet no tādas “aizsargāto patērētāju” definīcijas, kas ir plašāka nekā šīs pašas regulas 2. pantā minētā.

45. Komisijai ir nedaudz atšķirīgs viedoklis. Šķiet, tā neizslēdz iespēju, ka dalībvalsts var noteikt papildu pienākumu, kas paplašina “aizsargāto patērētāju” definīciju, pārsniedzot robežas, kādas noteiktas ar Regulas Nr. 994/2010 2. pantu. Tomēr tā norāda uz nepieciešamību ievērot striktos nosacījumus, kādi šajā regulā paredzēti papildu pienākuma noteikšanai.

21 2016. gada 16. februāra priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par dabasgāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Regulas Nr. 994/2010 atcelšanu (COM(2016) 52 *final*).

22 Skat. iepriekšējā zemesvītras piezīmē minētā priekšlikuma 12. pantu.

46. Vispirms es uzskatu par vajadzīgu izteikt dažus apsvērumus par Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punktā formulētās “aizsargāto patērētāju” definīcijas tvērumu. Šie apsvērumi šķiet lietderīgi, lai ļautu iesniedzējtiesai analizēt Francijas valdības izvirzītos argumentus, saskaņā ar kuriem valsts tiesību aktos formulētā “aizsargāto patērētāju” definīcija nepārsniedzot Regulā Nr. 994/2010 ietvertu šā paša jēdziena definīciju. Pēc tam, balstoties uz šiem apsvērumiem, es aplūkošu jautājumu par savstarpējo mijiedarbību starp “aizsargāto patērētāju” definīciju, kas ietverta Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punktā, un šīs pašas regulas 8. panta 2. punktā paredzēto iespēju uzlikt papildu saistības.

2. Par Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktā formulētās “aizsargāto patērētāju” definīcijas tvērumu

47. Francijas valdība apgalvo, ka, iekļaujot “aizsargāto patērētāju” vidū ne tikai mājsaimniecības, bet arī “patērētājus, kuri nav mājsaimniecības, kuri ir pieslēgti sadales tīklam un kuri ar līgumu nav piekrituši piegādei, kas var tikt pārtraukta”, Dekrētā Nr. 2014-328 nav pārsniegta Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktā ietvertā “aizsargāto patērētāju” definīcija.

48. Šajā patērētāju kategorijā būtībā ir iekļautas tādas neliela izmēra struktūras kā nelieli uzņēmumi, lielu uzņēmumu mazas aģentūras, mazi uzņēmumi, kas ietilpst integrētos tīklos, vai mazas rūpnieciskas iekārtas, kas pieder lielākam uzņēmumam, un lielāka izmēra struktūras, kas nav pieslēgtas sadales tīklam, bet tieši pārvades tīklam.

49. Pēc Francijas valdības domām, atsauce uz MVU Regulā Nr. 994/2010 ir jāsaprot tā, ka runa nav tikai par struktūrām, kurām ir MVU tiesiskais statuss, bet, ņemot vērā minētās regulas mērķus, ir iekļautas arī tādas struktūras, kuras faktiski ir autonomas un kuras patērē tādu gāzes apjomu, kādu patērē MVU.

50. Šāda pieeja esot nepieciešama, lai praktiski pārvaldītu jaudas samazināšanas situācijas nepietiekamas piegādes gadījumos. Turklāt tā esot atbilstoša rīcības brīvībai, ko Regula Nr. 994/2010 piešķir dalībvalstīm. Visbeidzot, tās vajadzību nosakot arī vienlīdzīgas attieksmes princips, kas liek interpretēt MVU jēdzienu tādējādi, ka tajā tiek iekļautas struktūras, kurām ir vienlīdz nepieciešama aizsardzība.

51. Ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punktā ietvertā “aizsargāto patērētāju” definīcija vispirms paredz to, ka par “aizsargātajiem patērētājiem” noteikti ir jāuzskata visi mājsaimniecības patērētāji, kas ir pieslēgti gāzes sadales tīklam. Pēc tam atbilstoši a) un b) apakšpunktā izklāstītajiem noteikumiem tā ļauj dalībvalstīm pievienot divas īpašas aizsargāto patērētāju kategorijas.

52. Attiecībā uz to, kam konkrētāk ir nozīme šajā lietā – atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktam dalībvalstis var uzskatīt par aizsargātajiem patērētājiem “mazos un vidējos uzņēmumus ar noteikumu, ka tie ir pieslēgti gāzes sadales tīklam [...] un ka visi šie papildu patērētāji neveido vairāk par 20 % no galīgā gāzes patēriņa”.

53. No paredzētā iespējamo aizsargāto patērētāju izsmeļošā saraksta izriet, ka, lai arī Regula Nr. 994/2010 atzīst dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību, definējot “aizsargātos patērētājus”, minētā regula šo rīcības brīvību tomēr arī stingri regulē. Tā iemesls acīmredzami izriet no Regulas Nr. 994/2010 preambulas 10. apsvēruma, kurā ir uzsvērts risks, ka plaša “aizsargāto patērētāju” definīcija var būt pretrunā dalībvalstu solidaritātes mehānismiem.

54. Būtībā, kā Komisija ir pareizi norādījusi savos apsvērumos, “aizsargāto patērētāju” jēdziena saskaņošanas pamatā bija centieni izvairīties no tā, ka, valsts līmenī paredzot pārāk plašu subjektu loka aizsardzību, varētu tikt apdraudēti Regulā Nr. 994/2010 paredzētie solidaritātes mehānismi Eiropā, tādējādi radot papildu riskus aizsargātajiem patērētājiem pārējās dalībvalstīs²³. Tajā pašā nolūkā šīs regulas preambulas 29. apsvērumā vēl bez mājāsaimniecībām minēts arī “ierobežots skaits citu patērētāju”.

55. “Aizsargāto patērētāju” definīcijas mērķis ir nodrošināt krīzes situācijās piegādes drošību visneaizsargātākajiem patērētājiem. Šādu visaugstākā līmeņa aizsardzību nav iespējams nodrošināt visiem patērētājiem, neizsmēlot Regulas Nr. 994/2010 paredzētās gāzes piegādes garantiju sistēmas saturu. Tādējādi “aizsargāto patērētāju” definīcija nosaka piegādes standartu *rationae personae* piemērošanas jomu.

56. Turklāt, vispārīgāk runājot par dalībvalstu rīcības brīvību, no Regulas Nr. 994/2010 preambulas 5. apsvēruma, uz kuru sava viedokļa pamatošanai atsaucas Francijas valdība, skaidri izriet, ka, ja gāzes piegādes drošības pasākumi, kas bija pieņemti pirms šīs regulas, piešķīra dalībvalstīm plašu rīcības brīvību attiecībā uz pieņemamo pasākumu izvēli, Regula Nr. 994/2010 tiecas šo rīcības brīvību regulēt vairāk, lai nepieļautu, ka kādas dalībvalsts vienpusēji izstrādātie pasākumi var apdraudēt pienācīgu iekšējā gāzes tirgus darbību un gāzes piegādi patērētājiem, izraisot gāzes nepietiekamību kaimiņvalstīs²⁴.

57. Šādos apstākļos Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punkta a) apakšpunktā ietvertā atsauce uz MVU nevar tikt uzskatīta par atvērtu atsauci, ko dalībvalstis var brīvi interpretēt. Tā, gluži pretēji, ir atsauce uz konkrētu juridisku jēdzienu. Lai arī Regulā Nr. 994/2010 skaidri nav definēts “MVU” jēdziens, tā kā nav atsaucies uz valsts tiesībām, šo jēdzienu nevar definēt, atsaucoties uz dalībvalstu tiesību aktiem²⁵. Gluži pretēji, ņemot vērā ar Regulu Nr. 994/2010 īstenojamo mērķi un kontekstu, kādā iekļaujas tās 2. pants, ir jāuzskata, ka šajā norma ir veikta atsauce uz tādu MVU jēdzienu, kāds lietots Savienības tiesībās²⁶.

58. Šajā kontekstā atbilstīgs ir Komisijas 2003. gada 6. maija ieteikums 2003/361/EK par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju²⁷. Šajā ieteikumā ir paredzēti precīzi kritēriji šīs uzņēmumu kategorijas identificēšanai²⁸, un uz šo ieteikumu ir jāatsaucas, lai noteiktu šādu jēdzienu²⁹. Starp citu, jānorāda, ka no Francijas apsvērumos ietvertajām norādēm izriet, ka “MVU” definīcija Francijas tiesību aktos atbilst minētajā ieteikumā piedāvātajai definīcijai.

23 Šajā nozīmē skat. arī Komisijas 2014. gada 16. oktobra dokumentu “Report on the implementation of Regulation (EU) 994/2010 and its contribution to solidarity and preparedness for gas disruptions in the EU” (SWD(2014) 325 final, 2. lpp.).

24 Kā norādījusi Komisija 2016. gada 16. februāra paskaidrojuma rakstā par savu priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu Nr. 994/2010 (COM(2016) 52 final), “ES rīcības nepieciešamība nav apstrīdama, ņemot vērā pierādījumus, ka valstu pieejas ietvaros veiktie pasākumi nav optimāli un palielina krīzes smagumu” (skat. 3. lpp.).

25 Šajā nozīmē skat. tostarp spriedumu, 2015. gada 11. novembris, *Pujante Rivera* (C-422/14, EU:C:2015:743, 48. punkts).

26 Šajā nozīmē, attiecībā uz dažādām jomām skat. spriedumus, 2016. gada 9. novembris, *Wathelet* (C-149/15, EU:C:2016:840, 29. punkts), un 2017. gada 2. marts, *J. D.* (C-4/16, EU:C:2017:153, 24. punkts).

27 OV L 124, 36. lpp.

28 Skat. ieteikuma pielikuma 2. pantu.

29 Vairāki Savienības akti, it īpaši regulas, kuros definēts MVU jēdziens, skaidri ir balstīti uz šajā ieteikumā ietverto definīciju. Skat., piemēram, Komisijas 2014. gada 17. jūnija Regulu (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 187, 1. lpp., skat. preambulas 3. apsvērumu un I pielikumu), vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. jūnija Regulu (ES) 2015/1017 par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, Eiropas Investīciju konsultāciju centru un Eiropas Investīciju projektu portālu, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1291/2013 un (ES) Nr. 1316/2013 – Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (OV L 169, 1. lpp., skat. 2. panta 4. punktu).

59. Runājot par vienlīdzīgas attieksmes principu, uz ko Francijas valdība atsaucās tiesas sēdē, tā balstās uz tēzi, ka liela uzņēmuma filiālei vai meitassabiedrībai vajadzīga tāda pati aizsardzība kā MVU. Tomēr, pēc manām domām, šis pieņēmums acīmredzami ir kļūdainais. Būtībā piederība kādai nozīmīga izmēra struktūrai (grupai) ļauj šādām vienībām piekļūt tādiem resursiem (ekonomiskiem un tehniskiem), kādu parasti nav MVU rīcībā un kuri var palīdzēt risināt energoapgādes krīzes situācijas. Tādējādi lielo uzņēmumu pārstāvniecības un meitassabiedrības objektīvi neatrodas tādā pašā situācijā kā MVU.

60. Turklāt likumdevējs, lai noteiktu neaizsargātos patērētājus, kuriem pienākas lielāka aizsardzība, neizmanto enerģijas patēriņa kritēriju. Tādējādi Francijas valdība nevar uz to atsaukties, lai pamatotu analogiju starp MVU un lielo uzņēmumu pārstāvniecībām vai meitassabiedrībām.

61. Galu galā, tā kā iesniedzējtiesai, nevis Tiesai ir jānosaka, vai attiecīgie valsts tiesību akti ir saderīgi ar Regulu Nr. 994/2010, ņemot vērā pašas Francijas valdības izvirzītos argumentus, šķiet, ka Francijas tiesību aktos ietvertā “aizsargāto patērētāju” definīcija nav atbilstīga šīs regulas 2. panta otrās daļas 1) punktā ietvertajai definīcijai. Turklāt šķiet, ka iesniedzējtiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu piekrist šim viedoklim³⁰.

3. Par iespēju noteikt papildu pienākumus saistībā ar patērētājiem, kas neietilpst “aizsargāto patērētāju” definīcijā

62. Tagad, ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāaplūko jautājums par to, vai dalībvalsts var dabasgāzes piegādātājiem noteikt tādu papildu pienākumu atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punktam, kura apjomā ietverti citi patērētāji, nevis tie, kas ietilpst “aizsargāto patērētāju” definīcijā saskaņā ar Regulas Nr. 994/2010 2. panta otrās daļas 1) punktu.

63. Kā esmu norādījis šo secinājumu 30. punktā, Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkts sniedz dalībvalstīm iespēju pieņemt divu veidu pasākumus, kas pārsniedz šā paša panta 1. punktā paredzēto saskaņoto piegādes drošības standartu: paaugstinātus piegādes standartus un papildu saistības.

64. Pēc manām domām, tie ir divi atšķirīgi pasākumu veidi, kuru darbības joma izriet no paša to nosaukuma.

65. Būtībā pirmā veida pasākumu gadījumā runa ir par “piegādes standartiem”, proti, standartiem, kas paredzēti Regulas Nr. 994/2010 8. panta 1. punktā – uz kuru turklāt ir skaidra atsauce 2. punktā –, tomēr šie ir “paaugstināti” standarti, proti, paplašināti laika ziņā, kā izriet no norādes “kas pārsniedz 30 dienas”. Savukārt no šī paša panta 1. punkta formulējuma izriet, ka piegādes standarti attiecas tikai uz aizsargāto patērētāju aizsardzību.

66. Turpretī otrā veida pasākumu gadījumā runa ir par “papildu” pienākumiem, kurus var noteikt dabasgāzes uzņēmumiem. Termina “papildu” lietojums paskaidro, ka ir runa par pievienotiem pienākumiem, kas ir atšķirīgi no piegādes standartiem, kuri minēti Regulas Nr. 994/2010 8. panta 1. punktā, uz kuru turklāt attiecīgajā normā nav veikta atsauce saistībā ar šo otro pasākumu veidu.

67. No šīs Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta gramatiskās analīzes izriet, ka nekas neliedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes uzņēmumiem papildu pienākumu, kas attiektos uz lielāku patērētāju loku nekā “aizsargāto patērētāju” definīcijā atbilstoši šai regulai noteiktais.

68. Tomēr no šīs pašas normas, aplūkojot to Regulas Nr. 994/2010 mērķu gaismā, izriet, ka šādas iespējas izmantošanai ir jāievēro ļoti stingri nosacījumi. Būtībā šīs regulas 8. panta 2. punktā ir stingri regulēti šī iespēja, izvirzot vairākus nosacījumus, kas jāizpilda, lai šāds papildu pienākums būtu uzskatāms par saderīgu ar minēto regulu.

³⁰ Skat. šo secinājumu 15. punktu.

69. Tādējādi, pirmkārt, no Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta sākumdaļas paša formulējuma izriet, ka papildu pienākums ir nosakāms “gāzes piegādes drošības apsvērumu dēļ”. Lai šis nosacījums būtu izpildīts, papildu pienākumam ir jāstiprina gāzes piegādes sistēmas noturība pret ārkārtas notikumiem, kas apdraud piegādes jaudu.

70. Otrkārt, tāpat saskaņā ar Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta sākumdaļu šādam papildu pienākumam ir jābūt balstītam uz šīs regulas 9. pantā paredzēto to risku novērtējumu, kuri ietekmē gāzes piegādes drošību attiecīgajā dalībvalstī.

71. Treškārt, saskaņā ar Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta a) apakšpunktu šādam papildu pienākumam ir jāatbilst šīs regulas 3. panta 6. punktā norādītajām prasībām. Tādējādi tam ir jābūt skaidri definētām, pārrēķināmām, proporcionālām, nediskriminējošām un pārbaudāmām; tas nedrīkst nepamatoti kropļot konkurenci un traucēt efektīvai dabasgāzes iekšējā tirgus darbībai³¹, kā arī tas nedrīkst apdraudēt gāzes piegādes drošību citās dalībvalstīs vai Savienībā kopumā.

72. Ceturtkārt, atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta c) apakšpunktam saskaņā ar savstarpēju solidaritāti starp dalībvalstīm, uz kuru ir balstīta ar Regulu Nr. 994/2010 ieviestā sistēma, papildu pienākums nedrīkst negatīvi ietekmēt jebkuras citas dalībvalsts spēju apgādāt tās aizsargātos patērētājus valsts, Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā.

73. Piektkārt, šādam pienākumam ir jābūt atbilstīgam Regulas Nr. 994/2010 11. panta 5. punktā noteiktajiem kritērijiem Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā³².

74. Sestkārt, atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta otrajai daļai ir nepieciešams, lai, dalībvalstīm savstarpēji solidarizējoties, kompetentā iestāde preventīvā rīcības plānā un ārkārtas rīcības plānā noteiktu to, kā šo papildu pienākumu var īslaicīgi samazināt Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā.

75. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai valsts pasākumi ir saderīgi ar Savienības tiesībām, jo Tiesas kompetencē ir tikai sniegt visas norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kas ļauj iesniedzējtiesai izvērtēt šo saderību. Tādējādi minētajai tiesai būs jānosaka, vai, paredzot gāzes piegādātājiem papildu saistības, kas izpaužas kā dabasgāzes piegādātājiem noteikts pienākums palielināt dabasgāzes krājumus, lai krīzes gadījumos nodrošinātu piegādes drošību “patērētājiem, kuri nav māsaimniecības, kuri ir pieslēgti sadales tīklam un kuri ar līgumu nav piekrituši piegādei, kas var tikt pārtraukta,” un kuri nav MVU, šajā gadījumā ir izpildīti šo secinājumu 69.–74. punktā minētie nosacījumi. Vērtējot šādu saderību, iesniedzējtiesai ir jāņem vērā Tiesas sniegtās interpretācijas norādes³³.

76. Šajā kontekstā es tikai sniegšu dažus apsvērumus par diviem aspektiem: pirmkārt, par nosacījumu, ka papildu pienākums tiek noteikts “gāzes piegādes drošības apsvērumu dēļ”, un, otrkārt, par šo secinājumu 71. punktā minēto papildu pienākuma samērīgumu.

31 Šis nosacījums ir atkārtots Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkta b) apakšpunktā.

32 Regulas Nr. 994/2010 11. panta 5. punktā ir noteikts, ka: a) netiek ieviesti nekādi pasākumi, kas kādā brīdī nepamatoti ierobežotu gāzes plūsmu iekšējā tirgū, jo īpaši gāzes plūsmu uz skartajiem tirgiem, b) netiek ieviesti nekādi pasākumi, kas varētu nopietni apdraudēt gāzes piegādes situāciju citā dalībvalstī, un c) pārrobežu piekļuve infrastruktūrai tiek nodrošināta, ciktāl tas tehniski un drošības ziņā iespējams, saskaņā ar ārkārtas rīcības plānu. Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regulai (EK) Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (OV L 211, 36. lpp.).

33 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 20. aprīlis, *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205, 34. punkts), un 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 54. punkts).

a) Par prasību, ka papildu pienākums tiek noteikts gāzes piegādes drošības apsvērumu dēļ

77. Pirmais nosacījums, kas ir jāievēro, lai papildu pienākums, ko dalībvalsts paredz noteikt dabasgāzes uzņēmumiem, būtu saderīgs ar Regulu Nr. 994/2010, ir tāds, ka tas tiek noteikts gāzes piegādes drošības apsvērumu dēļ.

78. Tiesas sēdē Francijas valdība norādīja, ka nav nekādu šaubu par to, ka attiecīgais papildu pienākums atbilst šim nosacījumam tāpēc, ka tā mērķis ir nodrošināt piegādes drošību papildu patērētājiem, kurus tehnisku iemeslu dēļ nevarot nošķirt no aizsargātajiem patērētājiem. Šajā pašā kontekstā šī valdība arī norādīja, ka šāds papildu pienākums attiecībā uz “papildu” aizsargātajiem patērētājiem neietekmē to aizsargāto patērētāju aizsardzību, kuri definēti Regulā Nr. 994/2010, un tādejādi šīs regulas 2. panta un 8. panta 2. punkta lietderīgo iedarbību.

79. Šajā ziņā es neesmu pārliecināts, ka vienkārša prasība aizsargāt nākamās patērētāju kategorijas, kas balstīta uz iespējamiem tehniskiem iemesliem, kuru esamība, starp citu, ir ļoti apstrīdama, var būt gāzes piegādes drošības apsvēruma ar mērķi stiprināt piegādes sistēmas noturību – kā tā ir identificēta šo secinājumu 69. punktā –, kas var pamatot tāda papildu pienākuma noteikšanu kā šajā lietā aplūkotais. Šādam papildu pienākumam ir jābūt vērstam uz to, lai mazinātu riskus, kas ietekmē gāzes piegādes drošību attiecīgajā dalībvalstī un kas noteikti, veicot Regulas Nr. 994/2010 9. pantā minēto novērtējumu, uz kuru, kā norādīts šo secinājumu 70. punktā, ir jābūt balstītam minētajam papildu pienākumam.

80. Minētās šaubas vēl pastiprinās, ja uzskata, kā norādīts šo secinājumu 54. punktā, ka, valsts mērogā paredzot pārāk plašu subjektu loka aizsardzību, var radīt papildu riskus aizsargātajiem patērētājiem pārējās dalībvalstīs un apdraudēt ar Regulu Nr. 994/2010 izveidotos solidaritātes mehānismus Eiropā.

81. Katrā ziņā iesniedzējtiesai šajā gadījumā būs jāpārbauda, vai attiecīgā papildu pienākuma noteikšana ir pamatota ar īstiem gāzes piegādes drošības apsvērumiem.

b) Par papildu pienākuma samērīgumu

82. Kā izriet no šo secinājumu 71. punkta, papildu pienākumam, ko Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkts ļauj noteikt dabasgāzes uzņēmumiem, ir jāatbilst samērīguma principam. Priekšnoteikums šā nosacījuma ievērošanai ir tas, ka papildu pienākums ir atbilstošs izvirzītā mērķa sasniegšanai, proti, nodrošināt gāzes piegādes drošību, un tas nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

83. Šajā ziņā es uzskatu, kā norādīja Komisija, ka, lai gan vērtējot attiecīgā papildu pienākuma samērīgumu, iesniedzējtiesa var balstīties uz Tiesas judikatūru attiecībā uz regulētajām gāzes un elektrības cenām³⁴, tomēr ir jāpārbauda šīs judikatūras attiecināmība uz šīs lietas gadījumu.

84. Būtībā, kā norādīja Francijas valdība, pastāv būtiska atšķirība starp minētajā judikatūrā analizēto situāciju faktiskajiem un juridiskajiem apstākļiem, kas attiecas uz valsts pasākumiem saistībā ar cenas noteikšanu tirgū, un pamatlīnijas situāciju, kas attiecas uz piegādes drošības pasākumiem³⁵.

³⁴ Skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 20. aprīlis, *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205, 69. punkts); 2011. gada 21. decembris, *ENEL* (C-242/10, EU:C:2011:861, 55. un nākamie punkti); 2015. gada 10. septembris, Komisija/Polija (C-36/14, nav publicēts, EU:C:2015:570, 45. un nākamie punkti), un 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 53. un nākamie punkti).

³⁵ Šim apsvērumam, šķiet, ir īpaša nozīme saistībā ar prasību par regulāru pasākumu pārskatīšanu, kā tas noteikts 2010. gada 20. aprīļa sprieduma *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205) 35. punktā. Būtībā šajā spriedumā Tiesa pamatoja prasību par šādu pārskatīšanu, atsaucoties uz faktu, ka attiecīgais pasākums pats savā būtībā ir šķērslis darbaspējīga gāzes iekšējā tirgus izveidei. Tomēr pārskatīšana var izrādīties nepieciešama gadījumā, ja apstākļi, kādos pasākums bija pieņemts, ir mainījušies (piemēram, saistībā ar dalībvalstu sadarbību vai infrastruktūras stāvokli).

4. Secinājumi par pirmo prejudiciālo jautājumu

85. Ņemot vērā visu iepriekšminēto, es uzskatu, ka uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka Regulas Nr. 994/2010 8. panta 2. punkts neliedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem papildu pienākumu, kas attiecas uz patērētājiem, kuri neietilpst šīs pašas regulas 2. panta otrās daļas 1) punktā ietvertajā definīcijā, vienīgi ar nosacījumu, ka ir pierādīts – un tas iesniedzējtiesai ir padziļināti jāpārbauda –, ka ir strikti ievēroti minētā 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, kā tie precizēti šo secinājumu 68.–74. punktā.

D. Par otro prejudiciālo jautājumu

86. Ar savu otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punkts liedz to, ka dalībvalsts tiesiskajā regulējumā dabasgāzes piegādātājiem tiek noteikts pienākums uzglabāt savā teritorijā gāzes krājumus, lai garantētu piegādes drošību krīzes gadījumā, vienlaikus paredzot, ka kompetentā iestāde, vērtējot piegādātāja uzglabāto krājumu jaudas, ņem vērā pārējos viņa rīcībā esošos pielāgošanas instrumentus.

87. Šajā ziņā jānorāda, ka Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punktā ir ietverti divi noteikumi: pirmais ir atļaujošs noteikums, bet otrais ir aizliedzošs noteikums. Būtībā minētā 5. punkta pirmajā teikumā ir noteikts, ka dabasgāzes uzņēmumiem ir atļauts izpildīt pienākumus, kas tiem noteikti, lai būtu ievērots šīs pašas regulas 8. pantā paredzētais piegādes standarts, attiecīgā gadījumā reģionālā vai Savienības mērogā. Otrajā teikumā turpretī ir noteikts, ka valsts kompetentā iestāde nevar pieprasīt, lai gāzes uzņēmumi ievērotu šos pienākumus, pamatojoties uz infrastruktūru, kas atrodas tikai tās teritorijā.

88. Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punktā paredzētie noteikumi tiecas nodrošināt reāla iekšējā gāzes tirgus izveidi un saskaņā ar šīs regulas preambulas 12. apsvērumu nepieļaut, ka pasākumi, kas veikti gāzes piegādes drošības aizsardzībai, nepamatoti kropļo konkurenci vai iekšējā gāzes tirgus efektīvu darbību.

89. Šajā gadījumā Dekrēta Nr. 2014-328 9. pants, to lasot kopsakarā ar Enerģētikas kodeksa L. 421-4. pantu, liek gāzes piegādātājiem katra gada 31. oktobrī uzglabāt Francijas teritorijā gāzes krājumus, kas atbilst vismaz 80 % no uzglabāšanas tiesībām saistībā ar patērētājiem, kuri ietilpst šā pienākuma tvērumā. Tomēr kompetentais ministrs, pārbaudot, vai piegādātājs izpilda savus pienākumus, ņem vērā pārējos šā piegādātāja rīcībā esošos pielāgošanas instrumentus.

90. Šajā ziņā es norādu – kā to uzsvēra Komisija –, ka Francijas tiesību akti *de jure* prasa, lai piegādātāji uzglabātu Francijas teritorijā tādas dabasgāzes krājumus, kas ir pietiekami viņu pienākumu izpildei. Pati par sevi šāda veida prasība nav saderīga ar Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punkta otro noteikumu, jo tā uzdod gāzes uzņēmumiem izpildīt savus no šīs regulas 8. panta izrietošos pienākumus, noteikti izmantojot valsts teritorijā esošo infrastruktūru.

91. Tomēr Francijas tiesību akti ļauj kompetentajam ministram ņemt vērā “pārējos pielāgošanas instrumentus”, kas ir attiecīgā piegādātāja rīcībā. Šajā ziņā iesniedzējtiesa tomēr nesniedz pietiekamu informāciju, kas ļautu secināt, kāds praksē ir kompetentā ministra veiktā vērtējuma apjoms.

92. Vispirms, neviens fakts neļauj saprast jēdziena “pielāgošanas instruments” nozīmi. Atbildot uz konkrētu tiesas sēdē uzdotu jautājumu par šā jēdziena tvērumu, Francijas valdība atsaucās vienīgi uz gāzes krājumu rezervēm, kuras attiecīgais piegādātājs, iespējams, uzglabā citās dalībvalstīs. Tomēr es uzskatu, kā norādīja Polijas valdība, ka piegādātājam ir jāspēj pierādīt, ka viņš var izpildīt savus pienākumus, kas tam noteikti piegādes standarta vai papildu saistību atbilstoši Regulas Nr. 994/2010 8. pantam izpildei, arī izmantojot tirgus pasākumus, kuri kā piemērs minēti Regulas Nr. 994/2010 II pielikumā. Būtībā, vērtējot spēju izpildīt šos pienākumus, būtu jāņem vērā katra piegādātāja vispārējā individuālā situācija.

93. Turpinot – nav skaidrs, vai analīze, ko kompetentais ministrs veic, lai “ņemtu vērā pārējos pielāgošanas instrumentus”, *faktiski* spēj garantēt iespēju dabasgāzes piegādātājiem praksē izpildīt savus pienākumus reģionālā vai Savienības mērogā. It īpaši ir jāpārbauda, vai, konkrēti veicot šo vērtējumu, tas tiek pamatots ar precīziem un pārbaudāmiem kritērijiem.

94. Šādos apstākļos es uzskatu, ka uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punktam pretrunā ir tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kas liek dabasgāzes piegādātājiem ievērot no šīs regulas 8. panta izrietošos pienākumus uzglabāt gāzes krājumus, noteikti un ekskluzīvi izmantojot tikai valsts teritorijā esošu infrastruktūru. Šajā gadījumā iesniedzējtiesai tomēr ir jāpārbauda, vai valsts tiesiskajā regulējumā kompetentajam ministram sniegtā iespēja ņemt vērā attiecīgajiem piegādātājiem pieejamos “pārējos pielāgošanas instrumentus”, tiem garantē faktisku iespēju praksē izpildīt savus pienākumus reģionālā vai Savienības mērogā.

V. Secinājumi

95. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, es iesaku Tiesai uz *Conseil d'État* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Regulas (ES) Nr. 994/2010 par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Padomes Direktīvas 2004/67/EK atcelšanu 8. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz dalībvalstij noteikt dabasgāzes piegādātājiem papildu pienākumu, kas attiecas uz patērētājiem, kuri neietilpst šīs pašas regulas 2. panta otrās daļas 1) punktā ietvertajā definīcijā, vienīgi ar nosacījumu, ka tiek pierādīts – un tas iesniedzējtiesai ir padziļināti jāpārbauda –, ka ir stingri ievēroti šādi nosacījumi:

- pirmkārt, šāds papildu pienākums ir noteikts patiesu piegādes drošības apsvērumu dēļ;
- otrkārt, šāds papildu pienākums ir balstīts uz šīs pašas regulas 9. pantā minēto novērtējumu par riskiem, kas ietekmē gāzes piegādes drošību attiecīgajā dalībvalstī;
- treškārt, saskaņā ar minētās regulas 3. panta 6. punktu šāds papildu pienākums ir skaidri definēts, pārredzams, proporcionāls, nediskriminējošs un pārbaudāms, tas nepamatoti nekropļo konkurenci un netraucē efektīvai dabasgāzes iekšējā tirgus darbībai, kā arī neapdraud gāzes piegādes drošību citās dalībvalstīs vai Savienībā kopumā;
- ceturtkārt, saskaņā ar dalībvalstu solidaritātes principu, uz kuru ir balstīta Regula Nr. 994/2010, šāds papildu pienākums negatīvi neietekmē jebkuras citas dalībvalsts spēju atbilstoši minētās regulas 8. pantam apgādāt tās aizsargātos patērētājus valsts, Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā;
- piektkārt, šāds papildu pienākums atbilst šīs regulas 11. panta 5. punktā noteiktajiem kritērijiem Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā;
- sestkārt, preventīvā rīcības plānā un ārkārtas rīcības plānā ir noteikts veids, kā, ievērojot dalībvalstu solidaritātes principu, šāds papildu pienākums tiek īslaicīgi samazināts Savienības vai reģiona mēroga ārkārtas situācijas gadījumā.

Regulas Nr. 994/2010 8. panta 5. punktam pretrunā ir tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru dabasgāzes piegādātājiem ir jāievēro no šīs regulas 8. panta izrietošie pienākumi uzglabāt gāzes krājumus, noteikti un ekskluzīvi izmantojot tikai valsts teritorijā esošu infrastruktūru. Iesniedzējtiesai tomēr ir jāpārbauda, vai minētajā regulējumā kompetentajam ministram paredzētā iespēja ņemt vērā attiecīgajiem piegādātājiem pieejamos “pārējos pielāgošanas instrumentus” tiem garantē faktisku iespēju praksē izpildīt savus pienākumus reģionālā vai Savienības mērogā.